

CENTER FOR
ANALYTICAL
RESEARCH &
EVALUATION

Erasmus+

Jean Monnet Modules

**« ХАЛЫҚТЫҢ ӨМІР СҮРУ САПАСЫ МЕН ҰЛТТЫҚ
ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ »**

**Халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның
баяндамалар жинағы**

**Сборник докладов международной научно-
практической конференции**

**«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ
ВЫСОКОГО КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ И
НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»**

**Collection of reports of the international scientific
and practical conference**

**«STATE AUDIT IN ENSURING THE HIGH QUALITY OF
LIFE OF THE POPULATION AND NATIONAL
SECURITY»**

АСТАНА 2025

УДК 657.6
ББК 65.052
С23

С Сборник докладов международной научно- практической конференции «Государственный аудит в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности » = Collection of reports of the international scientific and practical conference «State audit in ensuring the high quality of life of the population and national security» = «Халықтың өмір сүру сапасы мен ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудит» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның баяндамалар жинағы. – Астана: - 359 б.

ISBN 978-601-385-061-0

Жинаққа мемлекеттік аудит органдары қызметкерлерінің, ғылыми қызметкерлердің, ғалым-экономистердің, қаржы саласы және мемлекеттік аудит мамандарының, профессор-оқытушылар құрамының және білім алушылардың халық өмірінің жоғары сапасын және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудиттің өзекті мәселелері бойынша баяндамалары кірді

The collection includes reports of employees of state audit bodies, researchers, economists, specialists in the financial sector and state audit, faculty and students on topical issues of state audit in ensuring a high quality of life of the population and national security

В сборник вошли доклады работников органов государственного аудита, научных работников, ученых-экономистов, специалистов финансовой сферы и государственного аудита, профессорско-преподавательского состава и обучающихся по актуальным вопросам государственного аудита в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности

ISBN 978-601-385-061-0

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

СОДЕРЖАНИЕ

Секция 1. Роль органов государственного аудита в обеспечении высокого качества жизни населения и экономической безопасности	
Базарбай А.Б. , Әбдіқадыр А.Е. Міндетті аудит объектілеріндегі аудиттің экономикаға әсері	6
Байбозин Ж.Е. Қазақстан Республикасының экологиялық аудит жүйесінің қазіргі жағдайын талдау	11
Бияшьева Н.С. Совершенствование систем управления рисками в государственном аудите: проблемы и перспективы	16
Бияхмет А.А. Методологические подходы к аудиту эффективности бюджетного финансирования транспортной отрасли в казахстане	22
Жанабаева Т.М. Еңбек және жұмыспен қамту саласындағы мемлекеттік саясаттың тиімділігіне жүргізілген аудит нәтижелері	25
Маматаева Д. Аудит эффективности цифровизации налоговых систем в казахстане: проблемы и перспективы развития	31
Мәмшетов С.Ж. Агроөнеркәсіптік кешенге бөлінген бюджет қаражатын пайдаланудың тиімділік аудиті	36
Рапилбекова А.Г. Аудит эффективности реализации государственной политики в области здравоохранения	42
Талғаров Д.Д., Саржакова Ж.Р. Ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау	50
Тохтахметова М.А. Қазақстан азаматтарының қоғамдық мемлекеттік аудитке қатысуы	57
Секция 2. Современные аспекты развития государственного аудита в повышении эффективности государственного управления	
Абдрашов А. М. Международная практика поддержки экспортеров и оценка её эффективности	63
Ахмедия А. Қазақстандағы міндетті аудиттің маңыздылығы	66
Мырзабек Г.М. Алибай А.Д. Аудиторлық тәуекелдерді бағалау	69
Алибекова А.Б. Ерсайынова М. Сембиева Л.М. Foreign experience of environmentally oriented state audit	74
Аманжан С. А. Цифрлық экономикаға көшу кезіндегі мемлекеттік аудиттің әлеуетті мәселелері	80
Анетова А.Н. Мемлекеттік органдардағы бизнес-процестердің реинжинирингі: мемлекеттік аудиттің тиімділігіне әсері	86
Әлімбек Ә.Г. Оценка государственной инвестиционной политики Республики Казахстан на соответствие стратегическим документам планирования	90
Еспаев Е.М. Вопросы развития экологического аудита	98
Жумағалиев Е.Т. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы тиімділік аудиті және инфрақұрылымды жаңғыртуға бюджет қаражатын пайдалану	102
Капан Н.М. Цифровизация государственного аудита в агропромышленном комплексе: вызовы и перспективы	104
Құсан Н.А. Государственный аудит в повышении эффективности управления государственным долгом на местном уровне: казахстанский опыт	110

Наурыз Д.А. Мемлекеттік аудит пен қаржылық бақылауды жетілдіру: шетелдік және отандық тәжірибе	117
Нурмагамбетова А.С. Сыртқы мемлекеттік аудиттің ашықтығын арттырудағы тәуекелдерді басқару жүйесінің рөлі	122
Ондасын А.Е. Цифровизация государственного аудита: современные подходы и перспективы	130
Өмірзақ.М.Е., Олжабаева.А.М. "Қазатомөнеркәсіп" ұақ "ақ қызметіндегі қателер мен жосықсыз әрекеттер: аудиторлық тәуекелдерді және бақылау шараларын талдау	140
Сакенова Г.Б. Рассмотрение международного опыта аудита эффективности реализации политики социального обеспечения в сфере продуктивной занятости Казахстана	146
Сембиев А.Н. Международный опыт развития социального аудита	152
Серікова А. Р. Энергетика саласындағы тиімділік аудиті	154
Сапархан Д.Б Қазақстан республикасының басқару жүйесіндегі мемлекеттік аудиттің рөлі	160
Сейфуллин О.Т. Развитие национальной системы сертификации государственных аудиторов как фактор повышения качества государственного аудита	168
Секция 3. Актуальные проблемы экономики в обеспечении национальной безопасности	
Анапия Н. Ж. Передача субъектов квазигосударственного сектора в конкурентную среду как инструмент снижения доли участия государства в экономике	174
Бақытжанова С. Б. Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік қаржылық бақылаудың рөлі	178
Есенбек Ч.Н. Влияние уровня финансирования науки на конкуретоспособность национальной экономики	181
Жаксылык С. Е. Жилищно-накопительная система: зарубежный опыт и практика внедрения в Казахстане	188
Жасұланова А. Б. Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа және мақсатсыз шығындарға қарсы күрестегі мемлекеттік аудиттің рөлі	195
Жетпісова А.Е. Бухгалтерлік есепте әділ құнды қолдану: мәселелер мен мүмкіндіктер	202
Касенова А.К. Удаленный аудит: технологические вызовы и решения	208
Комекбаев Е. Е. Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі экономиканың өзекті мәселелері	212
Мишкель И. А. Влияние киберугроз на экономическую стабильность и национальную безопасность	219
Танатова А. Қазақстан экономикасындағы ішкі аудитті қамтамасыз етудің өзекті мәселелері	225
Темирбек А. Т. Оценка влияния бухгалтерских ошибок на достоверность финансовой отчетности	233
Бекболсынова А.С. Стратегия налогового администрирования Республики Казахстан в условиях турбулентности экономики	239
Секция 4. Современные тенденции развития государственного аудита, учета и финансового менеджмента в странах Европейского союза	
Бекбосынова Л.Ж. Жабдықтаушылармен есеп айырысу есебі және ішкі бақылаудың негізгі теориясы	245
Ерниязова А.Р., Қаратаева Н.О., Боган А.А Цифравизация государственного аудит в странах ЕС: Как технологии помогают проверять финансы	252

Губарь С.А. Организация аудиторской деятельности в Республике Беларусь	259
Жахметова А.К., Шахарова А.Е. Мемлекеттік сатып алуды камералдық бақылаудың шетелдік тәжірибесі	264
Zhartybek D.B. From E-Salyq business to SAF-T: A Towards international Tax accounting standards	271
Каримова А.Х. Современное состояние учета расчетов с бюджетом в Казахстане	280
Оразбай М.А. Система внутреннего аудита в управлении рисками мошенничества в государственных органах	284
Оралбай А.М. Нормативно-правовое регулирование бухгалтерского учета и аудита амортизационной политики	289
Өмірзақ М.Е. Трансформация аудита под влияние искусственного интеллекта	297
Серикова М.А., Сембиева Л.М., Бектемир Х. Европейский опыт в формировании экологоориентированной модели государственного аудита	305
Башу З.Р., Буртебаева А.А., Оралова А Улучшение механизмов государственного аудита для оценки качества и управления природными ресурсами: опыт европейского союза	309
Сутбай А.К. Проблемы и перспективы реализации учетной и контрольной функций в современных экономических системах	314
Усеев С.Ж Современные подходы к аудиту и консалтингу в строительстве: анализ практик стран ЕС	320
Тасболатов А.Е. Стратегический аудит эффективности бюджетных средств в автодорожной отрасли Республики Казахстан	324
Машаева А.Ж., Жупышева А.О Стратегический аудит обеспечения водной безопасности в Республике Казахстан	337
Мухамедьярова Л.Р. Государственный аудит как инструмент контроля и повышения эффективности управления внебюджетными фондами	346
Сембиева Л.М., Саденова Г.С. Ключевые аспекты аудита в сфере спорта	355
Улыбышев Д.Н. Жайлауов Е.Б. Бектлеева Д.Е. Совершенствование методологии оценки эффективности использования национальных ресурсов	349
С.В.Биякин Учет лизинга в соответствии с IFRS 16 в казахстанской компании: опыт и практические аспекты	358
Алтынбек Т., Темірлан Т. Қонақ үй табыстылығын басқарудағы түнгі аудиттің рөлі	364
Жұман Ғ.С. Современные подходы к учету доходов в малом и среднем бизнесе	367
Шахарова А.Е. Концепция оценки влияния эффективного использования национальных ресурсов на качество жизни населения и национальную безопасность казахстана	372
Ирисбекова М.Н. Актуальные вопросы экономической безопасности региона	375

ТҰРҒЫН ҮЙ-КОММУНАЛДЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІЛІК АУДИТІ ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫ ЖАҢҒЫРТУҒА БЮДЖЕТ ҚАРАЖАТЫН ПАЙДАЛАНУ

Е.Т. Жумағалиев

Астана қ., Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
«Мемлекеттік аудит» білім беру бағдарламасының 1 курс студенті

E-mail: erlan27@mail.ru

Аннотация. Бұл мақалада тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық (ТКШ) саласындағы аудиттің тиімділігі мәселелері қарастырылады және инфрақұрылымды жаңғыртуға бюджет қаражатын пайдалану талданады. Осы саладағы мемлекеттік шығыстардың ашықтығы мен нәтижелілігін арттырудың негізгі проблемалары мен перспективалары қаралды.

Кіріспе. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық халықтың жайлы өмір сүру жағдайларын қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады. Алайда, бұл салада инфрақұрылымның тозуына, тиімсіз басқаруға және бюджет қаражатының жұмсалудың бақылаудың жеткіліксіздігіне байланысты көптеген проблемалар бар. Осыған байланысты бюджет қаражатын пайдалану тиімділігінің аудиті мемлекеттік инвестициялардың ашықтығы мен нәтижелілігін арттырудың маңызды құралына айналады. Осыған байланысты бюджет қаражатын пайдалану тиімділігінің аудиті мемлекеттік инвестициялардың ашықтығы мен нәтижелілігін арттырудың маңызды құралына айналады. Әдістеме зерттеуде салыстырмалы талдау, статистикалық бақылау және сараптамалық бағалау әдістері қолданылды. Мемлекеттік аудиторлық органдардың есептік деректері талданды, сондай-ақ ТКШ саласындағы халықаралық аудит тәжірибесіне шолу жүргізілді.

Негізгі бөлік.

1. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері:

- инженерлік желілер мен құрылыстардың тозуының жоғары деңгейі;
- жаңғырту бағдарламаларын қаржыландырудың жеткіліксіздігі;
- мемлекеттік келісімшарттардың орындалуын әлсіз бақылау;
- ТКШ басқару процестерін цифрландырудың төмен деңгейі.

2. Мемлекеттік аудиттің рөлі:

- Мемлекеттік жаңғырту бағдарламаларының тиімділігін бағалау;
 - Бюджет қаражатының мақсатты пайдаланылуын бақылау;
- Шығындарды оңтайландыру бойынша ұсыныстар әзірлеу;
Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдау және олардың алдын алу.

3. Халықаралық тәжірибенің мысалдары:

- коммуналдық инфрақұрылымды бақылау үшін цифрлық технологияларды қолдану (Германия, АҚШ);
- мемлекеттік-жекешелік әріптестік тетіктерін енгізу (Франция, Канада);

- ТКШ (Швеция, Нидерланды) жаңғыртуда энергия тиімділігі қағидаттарын пайдалану.

ТКШ жаңғыртуда бюджет қаражатын пайдалану мәселелері айтарлықтай қаржыландыруға қарамастан, ТКШ секторы бірқатар проблемаларға тап болады, олардың ішінде: инфрақұрылым тозуының жоғары деңгейі, ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің деректері бойынша коммуналдық желілердің 50% - дан астамы шұғыл жаңғыртуды талап етеді және бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану-жоғары сметалар жағдайлары, жұмыстарды уақтылы орындамау, қаражатты мақсатсыз жұмсау.

ТКШ тиімділігін арттырудағы аудиттің рөлі Мемлекеттік аудит жобаларды жоспарлау мен іске асырудағы сәйкессіздіктерді анықтауға, лауазымды тұлғалардың жауапкершілігін арттыруға, есептілік пен мониторинг жүйесін жақсартуға мүмкіндік береді.

ТКШ саласындағы аудитті жетілдірудің негізгі бағыттары:

- қоғамдық және тәуелсіз бақылауды күшейту;
- сандық шешімдер мен автоматтандырылған есепке алу жүйелерін енгізу;
- жаңғырту бағдарламаларының тиімділігін бағалау әдістемелерін әзірлеу;
- бюджет қаражатын мақсатсыз жұмсағаны үшін санкцияларды қатаңдату.

Қорытынды тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы тиімділік аудиті бюджет қаражатын пайдаланудың ашықтығы мен нәтижелілігін арттырудың маңызды құралы болып табылады. Аудиттің заманауи әдістері бұзушылықтарды анықтап қана қоймай, сонымен қатар осы салада басқаруды жақсарту бойынша ұсыныстар жасауға мүмкіндік береді. Озық технологияларды енгізу және мемлекеттік бағдарламалардың орындалуын бақылауды арттыру ТКШ инфрақұрылымын жаңғыртудың тиімділігін едәуір арттыра алады.

Түйінді сөздер: тиімділік аудиті, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, бюджет қаражаты, инфрақұрылымды жаңғырту, мемлекеттік бақылау.

Әдебиеттер:

А.А. Ахметов Қазақстандағы мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау - Астана: Экономика, 2021. – 280 б.

Е.Т. Смағұлов Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықты басқарудың заманауи тәсілдері. - Алматы: ҚазҰАУ, 2020. – 312 б.

Н.К. Баймуханов Қазақстандағы ТКШ жаңғырту мәселелері мен перспективалары // мемлекеттік аудит хабаршысы. – 2022. – № 4. - 56-72 б.

Р.Б. Қасымов, Д.Ж. Оспанов Қазақстан Республикасының ТКШ саласындағы бюджеттік қаржыландырудың тиімділігі / / Экономика және басқару. – 2023. – Т. 19, № 3. – 88-102 б.

Г.Әлібекова ТКШ инфрақұрылымын жаңғыртуда бюджет қалай пайдаланылады? // Казахстанская правда – 15 қазан 2023 жыл – 3 б.

А. Сейтқазин ТКШ Қазақстанда: Ақша қайда кетеді? // Время – 22 мамыр 2022 жыл 7 б.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік аудит комитеті. ТКШ саласында бюджет қаражатын пайдалану тиімділігін тексеру туралы есептер [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу: <https://govaudit.kz/reports>.

ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі. Коммуналдық инфрақұрылымды дамыту және жаңғырту [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу: <https://miir.gov.kz/zhkh>.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ **Капан Н.М.**

Докторант 1 курса кафедры «Государственный аудит»
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, г. Астана,
Республика Казахстан
E-mail: nurbol.18.98@mail.ru

Тажикенова С.К.

Кандидат экономических наук
Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилев, г.
Астана, Республика Казахстан

Андатпа. Мақалада агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік аудиттің цифрландырылу мәселелері қарастырылады. Цифрлық технологияларды енгізу арқылы мемлекеттік аудиттің тиімділігін арттыру, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету және бюджет қаражатын оңтайландыру мәселелері талданады. Қазақстанда бұл үдеріс бірқатар қиындықтарға тап болуда: деректердің фрагменттілігі, бірыңғай цифрлық платформаның болмауы, мамандардың жеткіліксіздігі және киберқауіпсіздік қатерлері. Зерттеу нәтижелері цифрлық аудитті дамыту бағыттарын анықтауға мүмкіндік береді. Big Data, жасанды интеллект және блокчейнді енгізу арқылы мемлекеттік аудиттің ашықтығы мен тиімділігін арттыру ұсынылады.

Түйінді сөздер: мемлекеттік аудит, цифрландыру, агроөнеркәсіптік кешен, Big Data, жасанды интеллект, блокчейн, киберқауіпсіздік, тиімділік.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы цифровизации государственного аудита в агропромышленном комплексе. Анализируются проблемы, связанные с внедрением цифровых технологий, включая фрагментированность данных, отсутствие единой платформы, нехватку специалистов и угрозы кибербезопасности. Цифровизация аудита позволяет повысить прозрачность финансовых потоков, снизить коррупционные риски и улучшить управление государственными ресурсами. В исследовании предлагаются направления совершенствования цифрового государственного аудита, включая использование технологий Big Data, искусственного интеллекта и блокчейна для повышения эффективности аудиторского контроля.

Ключевые слова: государственный аудит, цифровизация, агропромышленный комплекс, Big Data, искусственный интеллект, блокчейн, кибербезопасность, эффективность.